

Western Balkan Newsletter

Izdanje broj 3

April 2024

Sadržaj

04

SRBIJA

Bankarstvo i finansije

Grupno finansiranje
dobija svoj legalni okvir

12

SRBIJA

Građansko pravo

Otvoreni Balkan:
Slobodan pristup tržištu
rada Republike Srbije,
Severne Makedonije i
Albanije

18

SEVERNA MAKEDONIJA

Kultura

Novi zakon o zaštiti i
promociji makedonskog
jezika

Ovaj bilten namenjen je pružanju opštih informacija i ne predstavlja pravni savet.
Molimo vas da se obratite našim pravnim ekspertima za sva specifična pravna
pitanja.

06

SRBIJA

**Korporativno i
komercijalno pravo**

Promena načina
registracije kapitala pri
Agenciji za privredne
registre

08

SRBIJA

Nekretnine i izgradnja

Konverzija bez naknade
– prvih 6 meseci
sprovođenja

10

SRBIJA

Radno pravo

Nova odluka Ustavnog
suda u korist porodilja

13

SRBIJA

**Zaštita životne
sredine**

Objavljeni su termini
javnih poziva za
IPARD III program u
Srbiji

14

BOSNA I HERCEGOVINA

Bankarstvo i finansije

Ograničenja i nadzor nad
gotovinskim plaćanjima u
Bosni i Hercegovini

16

CRNA GORA

Bankarstvo i finansije

Implementacija novog
Zakona o sprečavanju
pranja novca i finansiranju
terorizma

19

ALBANIJA

**Korporativno i
komercijalno pravo**

Igre na sreću u
Albaniji - od zabrane
do legalizacije

20

KOSOVO

Upravno pravo

Kosovo usvojilo Zakon o
upravnim sporovima

SRBIJA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Grupno finansiranje dobija svoj legalni okvir

Marina Timotić

Advokat

marina.timotic@vp.rs

Činjenicu da Republika Srbija polako sustiže, odnosno ide rame uz rame sa evropskim standardima u poslovanju, potkrepljuje i podatak koji će obradovati mnoge mlade preduzetnike u našoj zemlji - U Narodnoj banci Srbije (NBS) trenutno je u toku usaglašavanje teksta Nacrta zakona o grupnom finansiranju – *crowdfunding*.

Usaglašavanje paralelno teče i sa drugim domaćim zakonima i propisima, sa potrebama prakse u našoj zemlji, kao i sa odredbama Uredbe EU br. 2020/1503, kojom se uređuje ova materija.

Početak rada, i uopšte aktivno angažovanje na izradi Nacrta zakona o grupnom finansiranju, deo je Akcionog plana za razvoj startup ekosistema u 2024. godini, koji ima za cilj da do kraja godine u Srbiji bude registrovano 300 startup-a, kao i da bude obezbeđeno 900 miliona dinara za bespovratno finansiranje.

Grupno finansiranje treba posmatrati kao dopunsku meru u cilju dodatne podrške razvoju MSP i startup-a koji traže finansiranje, a ne mogu uvek da ga obezbede na klasičan način – zaduženjem kod banaka ili izlaskom na tržište izdavanjem dužničkih instrumenata, zbog čega bi novim zakonskim rešenjem trebalo da budu regulisani uslovi i način pružanja usluga grupnog finansiranja, uslovi za osnivanje i poslovanje pružalaca tih usluga, vršenje nazora nad poslovanjem pružalaca usluga, kao i zaštita korisnika tih usluga.

Međutim, napred navedeno ne znači da je *crowdfunding* nešto potpuno novo i nepoznato na biznis sceni naše zemlje – naprotiv. Na ovaj način, u Srbiji je u 2017. godini prikupljeno 700 hiljada dolara u ranim fazama razvoja ideja i projekata. Neki od projekata koji su ostvarili značajnije prihode su: snimanje dokumentarnog filma o Vladi Divljanu, "Nebeska tema", kada je obezbeđeno 40.000 dolara preko Indigogo, zatim aktivnost beogradskog studija za društvene igre *Forsage Games*, koji je kroz pet kampanja na *Kickstarter-u* prikupio čak 300.000 dolara, Kafe bar 16 je prikupio više od 1.300.000 dinara na platformi Donacije.rs kako bi ovo socijalno preduzeće nastavilo sa

radom i pružanjem podrške deci iz Svrtišta za decu ulice uprkos pandemiji.

Prednosti grupnog finansiranja su mnoge, digitalno je i transparentno, omogućava učešće i pojedinaca koji nisu profesionalni investitori jer je dostupno i vidljivo, i predstavlja mnogo više od samo alternativnog načina finansiranja. Ipak, ono zahteva detaljnu pripremu kao i svaki drugi projekat. Nacrt zakona će po usaglašavanju, u skladu sa ustaljenom procedurom biti upućen na javnu raspravu, i biće objavljen na internet prezentaciji NBS u cilju sprovođenja javne rasprave, pre ulaska u skupštinsku proceduru.

SRBIJA · KORPORATIVNO I KOMERCIJALNO PRAVO

Promena načina registracije kapitala pri Agenciji za privredne registre

Nemanja Mitić
Advokatski pripravnik
nemanja.mitic@vp.rs

Agencija za privredne registre počela je sa izmenjenim načinom registracije promene na kapitalu (smanjenje i/ili povećanje). Promena se ogleda u tome što će sva povećanja/smanjenja biti registrovana kao jedinstven ukupan iznos kapitala nakon povećanja/smanjenja.

Naime, do sada je u slučaju povećanja kapitala u Agenciji za privredne registre bila registrovana svaka pojedinačna uplata zajedno sa datumom uplate. Ovaj metod nije optimalan iz razloga nepreglednosti, kao i nemogućnosti da se na jednom mestu vidi zbirni iznos svih uplata. Agencija za privredne registre će ovim izmenama premostiti navedeni problem tako što će se registrovati samo konačan iznos uplaćenog/unetog kapitala, bez navođenja svake pojedinačne uplate.

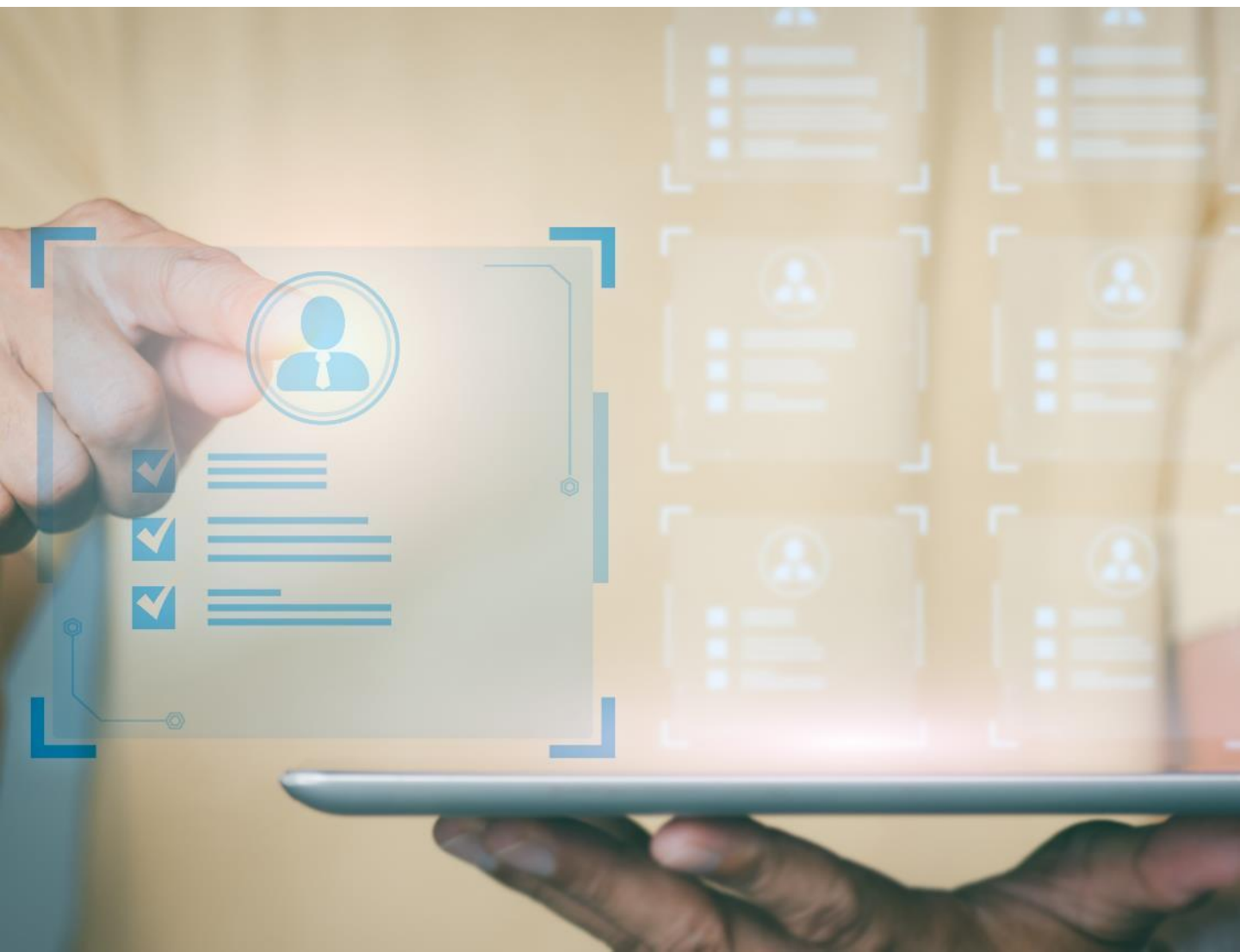
Isto pravilo biće primenjeno i kod smanjenja kapitala, pa će Agencija za privredne registre u ovoj situaciji obrisati sve registrovane uplate, a kao novi iznos kapitala upisati razliku između postojećeg kapitala i iznosa smanjenja.

Drugim rečima, biće registrovan samo konačan iznos kapitala nakon smanjenja.

Na isti način će se vršiti i registracija uloga članova (bilo da su društva jednočlana ili višečlana) i odnosiće se i na novčani i na nenovčani kapital/uloge.

Takođe, važno je napomenuti da će svi postojeći datumi uplata/unosa biti obrisani, a kao datum uplate/unosa biće registrovan datum donošenja rešenja kojim se sprovodi ova promena, a ovo u skladu sa odredbom članova 147v, 300. i 323. Zakona o privrednim društvima

(Sl. glasnik RS, br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 i 109/2021) kojima je propisano da se osnovni kapital smatra povećanim, odnosno smanjenim, danom registracije u Registru privrednih subjekata, u skladu sa zakonom o registraciji. Naime, do sada je Agencija za privredne registre kao datum uplate kapitala registrovala datum naveden u potvrdi banke o uplaćenom kapitalu, dok će se od sada kao datum uplate registrovati datum donošenja rešenja Agencije za privredne registre kojim se povećava kapital.

SRBIJA · NEKRETNINE I IZGRADNJA

Konverzija bez naknade – prvih 6 meseci sprovođenja

Početak avgusta meseca 2023. godine stupile su na snagu Izmene zakona o planiranju I izgradnji ("Sl. glasnik RS", br. 62/2023).

Najznačajniju izmenu predstavljalo je ukidanje naknade za konverziju prava korišćenja u pravo svojine, čime je prestao da važi Zakon o pretvaranju (konverziji) prava korišćenja u pravo svojine na građevinskom zemljištu uz naknadu.

Izmenama zakona predviđeno je i formiranje Agencije za prostorno planiranje i urbanizam Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija) čija nadležnost, između ostalog, podrazumeva i učestvovanje u postupku sprovođenja konverzije prava korišćenja u pravo svojine bez naknade, a koja Agencija je konačno formirana januara meseca 2024 godine.

Naime, sam postupak konverzije bez naknade pokreće se po zahtevu lica na koje se do izmena zakona primenjivao režim konverzije uz naknadu (sa izuzetkom sportskih društava čiji status još uvek nije regulisan).

Po podnetom zahtevu, Agencija za prostorno planiranje i urbanizam Republike Srbije izdaje informaciju o lokaciji sa potvrdom iz koje se utvrđuje namena predmetne katastarske, odnosno katastarskih parcela i mogućnošću upisa prava svojine bez naknade u korist podnosioca zahteva.

Predviđeno je da Agencija za prostorno planiranje i urbanizam Republike Srbije rešava po podnetom zahtevu u roku od osam dana od dana podnošenja zahteva (što je u praksi za sada malo duži

rok), uz naknadu stvarnih troškova za izdavanje te informacije i dostavlja je kroz e-šalter nadležnoj službi katastra nepokretnosti u cilju upisa prava svojine.

Jedino ograničenje koje u tom smislu postoji za lica koja su navedena odnosi se na to da se ne može izvršiti konverzija prava korišćenja u pravo svojine na katastarskim parcelama koje su planskim dokumentom određene za uređenje ili izgradnju objekata javne namene ili javnih površina.

Ako je deo katastarske parcele predviđen za uređenje ili izgradnju objekata javne namene ili javnih površina, prethodno pitanje za sticanje prava svojine je izrađen i potvrđen projekat parcelacije u cilju deobe te katastarske parcele.

Nakon više od 6 meseci primene izmene zakona u ovom pogledu, vide se pozitivni efekti ovih izmena. Naime, najnovije istraživanje Nacionalne alijanse za lokalni i ekonomski razvoj (NALED) pokazalo je da čak 66 odsto onih koji su podneli zahtev za konverziju planiraju da ulažu u širenje proizvodnih kapaciteta, a koja proširenja možemo očekivati u narednim periodima imajući u vidu uspešnost i funkcionisanje predmetnih izmena.

Jovana Čapaković

Stariji partner – advokat

jovana.capakovic@vp.rs

SRBIJA · RADNO PRAVO

Nova odluka Ustavnog suda u korist porodilja

Ustavni sud Republike Srbije po peti put je utvrdio neustavnost pojedinih odredaba Zakona o finansijskoj podršci porodici s decom (u daljem tekstu: Zakon). Ovaj Zakon je od početka primene 01.07.2018. godine bio predmet kritika, a koje kritike su se pokazale kao opravdane, posebno imajući u vidu visok procenat osnovanosti podnetih inicijativa za ocenu ustavnosti njegovih odredaba.

Marijana Momić
Stariji advokat

marijana.momic@vp.rs

Poslednji postupak pokrenut je u vezi sa odredbom člana 13, stav 1. Zakona koja je glasila:

“Osnovica naknade zarade, odnosno naknade plate za lica iz člana 12. ovog zakona, utvrđuje se na osnovu zbira mesečnih osnovica na koji su plaćeni doprinosi na primanja koja imaju karakter zarade, za poslednjih 18 meseci koji prethode prvom mesecu otpočinjanja odsustva zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće, ili porodiljskog odsustva, ukoliko nije korišćeno odsustvo zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće”

Delovi odredbe povodom kojih je podneta inicijativa su: „odsustva zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće, ili“ i „ukoliko nije korišćeno odsustvo zbog komplikacija u vezi sa

održavanjem trudnoće”.

Navedena odredba vodila je rešenju da se naknada zarade za vreme korišćenja porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta obračunavala na različit način zavisno od okolnosti da li je porodilja pre korišćenja porodiljskog odsustva koristila odsustvo zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće (tzv. trudničko bolovanje).

Ukoliko porodilja pre porodiljskog odsustva nije koristila trudničko bolovanja ili je koristila neku drugu vrstu odsustva osim trudničkog bolovanja, istoj se kao relevantan period za obračun naknade zarade uzima 18 meseci koji prethode početku korišćenja porodiljskog odsustva.

S druge strane, ukoliko je porodilja koristila trudničko bolovanje, kao relevantan period za obračun naknade zarade uzima joj se 18 meseci koji prethode početku korišćenja trudničkog bolovanja. U skladu s tim, period trudničkog bolovanja nije se uračunavao u period koji je relevantan za obračun naknade zarade tokom porodiljskog odsustva.

Primena ovog rešenja dovela je do nepovoljnijeg tretmana porodilja koje su koristile trudničko bolovanje, a posebno onih koje bi tek uračunavanjem i perioda korišćenja trudničkog bolovanja imale relevantan prosek primanja za zakonom posmatranih 18 meseci za obračun naknade zarade.

Ustavni sud je našao da ovakav različit tretman ne teži legitimnom cilju, te da nema objektivno i razumno opravdanje i utvrdio da je član 13. stav 1. Zakona neustavan u delu „odsustva zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće, ili“ i „ukoliko nije korišćeno odsustvo zbog komplikacija u vezi sa održavanjem trudnoće“, čime je predmetni deo člana 13, stav 1. Zakona prestao da važi dana 14.02.2024. godine kada je objavljena Odluka Ustavnog suda, a porodilje koje su koristile trudničko bolovanje izjednačene su u potpunosti sa porodiljama koje nisu koristile ovo odsustvo.

Iako je istovetno rešenje sadržano i u članovima 16b, stav 1 Zakona (odsustvo sa rada radi nege deteta i odsustvo sa rada radi posebne nege deteta i naknadu zarade, odnosno naknadu plate oca deteta,

ako je majka deteta lice koje samostalno obavlja delatnost ili kao nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva ima status lica koje samostalno obavlja delatnost prema zakonu kojim se uređuje porez na dohodak građana) i 18, stav 1 Zakona (ostale naknade po osnovu rođenja i nege deteta i posebne nege deteta), isti nisu bili predmet ocene Ustavnog suda, te za sada ostaju neizmenjeni. Najjednostavnije rečeno, poslednja Odluka Ustavnog suda odnosi se isključivo na porodilje zaposlene. Svakako, može se očekivati da će poslednja Odluka Ustavnog suda u korist porodilja zaposlenih biti osnov promene istovetnih odredbi koje se odnose na druge vrste korisnika naknade.

U kratkom roku po objavljivanju Odluke Ustavnog suda, dana 22.02.2024. Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju izdalo je Instrukciju o postupanju opštinskih – gradskih uprava u primeni i sprovođenju Odluke Ustavnog suda.

U instrukciji je precizirano da će gradske-opštinske uprave po službenoj dužnosti preispitati sva rešenja kojima je odlučeno o pravu na naknadu zarade, a koja nisu konačna i pravnosnažna.

S druge strane, Zakonom o Ustavnom sudu propisano je da se predlog za izmenu konačnog ili pravnosnažnog pojedinačnog akta, donetog na osnovu zakona ili drugog opšteg akta, za koji je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nije u saglasnosti sa Ustavom, opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim

međunarodnim ugovorima ili zakonom, može podneti u roku od šest meseci od dana objavljivanja odluke u "Službenom glasniku Republike Srbije", ako od dostavljanja pojedinačnog akta do podnošenja predloga ili inicijative za pokretanje postupka nije proteklo više od dve godine.

U skladu s tim, zahtev za izmenu pojedinačnog rešenja korisnici na osnovu poslednje Odluke Ustavnog suda mogu podneti ukoliko im je rešenje o naknadi zarade dostavljeno počev od 19.04.2019. godine, pri čemu sam zahtev mogu podneti najkasnije do 14.08.2024. godine. Zahtev se podnosi organu koji je doneo rešenje o naknadi zarade.

SRBIJA · GRAĐANSKO PRAVO

Otvoreni Balkan: Slobodan pristup tržištu rada Republike Srbije, Severne Makedonije i Albanije

Jelena Plamenac
Stariji advokat
jelena.plamenac@vp.rs

1. marta 2024. godine startovalo je jedinstveno tržište Otvorenog Balkana čije su članice Republika Srbija, Severna Makedonija i Albanija.

Od sada, građani ove tri zemlje mogu da rade u bilo kojoj od njih – članica Otvorenog Balkana, samo uz pribavljanje ID broja i bez sprovođenja procedure pribavljanja jedinstvene dozvole za rad i boravak.

Najavljeno je da će se ID broj pribavljati u nekoliko koraka, registrovanjem na online portalu, popunjavanjem formulara i prilaganjem važećeg biometrijskog dokumenta, sve preko portala e-

Uprave „Welcome to Serbia“, koji je počeo sa radom 05. marta 2024. godine. Nakon registracije, zainteresovano lice može da pristupi portalu e-Uprave zemlje odredišta i da podnese zahtev za slobodan pristup tržištu rada. Odredišna zemlja nakon provere donosi konačnu odluku. Nakon dobijanja odobrenja zainteresovani može biti zaposlen, pod istim uslovima kao lokalni državljanin zemlje, do dve godine, a nakon isteka ovog perioda, može se produžiti period boravka, tj. radne dozvole, objavljeno je na sajtu Privredne Komore Srbije.

SRBIJA · ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Jelena Plamenac
Stariji advokat
jelena.plamenac@vp.rs

Objavljeni su termini javnih poziva za IPARD III program u Srbiji

Mera 1 - Investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava

Prvi javni poziv je objavljen, a rok za podnošenje prijava je od 23. februara do 24. maja 2024. godine.

Na konkursu mogu učestvovati fizička, pravna lica i zadruge koji investiraju u okviru sledećih sektora: mleko, meso, jaja, povrće, voće, sadni materijal, žitarice i industrijsko bilje, grožđe i ribarstvo. Poziv se odnosi samo na investicije u izgradnju novih objekata, kao i opremanje tih novih objekata,

podizanje novog ili obnavljanje postojećeg višegodišnjeg zasada voća, podizanje zasada sadnog materijala, izgradnju i opremanje plastenika. Poziv se ovoga puta ne odnosi na investiciju nabavka opreme za postojeće objekte, kao ni nabavku mehanizacije.

Mera 3 – Investicije u fizičku imovinu koje se tiču prerade i marketinga poljoprivrednih proizvoda i proizvoda ribarstva

Prema najavi, raspisivanje poziva se očekuje u periodu od 22.04.2024. do 21.06.2024. godine.

Mera 7 – Diverzifikacija poljoprivrednih gazdinstava i razvoj poslovanja (ruralni turizam)

Poziv se očekuje tokom leta 2024. godine.

BOSNA I HERCEGOVINA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Ograničenja i nadzor nad gotovinskim plaćanjima u Bosni i Hercegovini

Bezbjednost finansijskog i bankarskog sistema od velikog je značaja za nacionalnu ekonomiju, ali i jedan od uslova da Bosna i Hercegovina otvori pregovore o članstvu s Europskom unijom.

Dana 19.02.2024. godine u Službenom glasniku BiH broj 13/24 objavljen je Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: "Zakon"), koji je na snagu stupio osmog dana od dana objavljivanja kada prestaje s važenjem raniji zakon koji je regulisao ovu oblast.

Ključne izmjene u odnosu na raniju zakonsku regulativu:

- usklađivanje legislative u BiH s uredbama i direktivama EU;
- preciziranje koja lica imaju svojstvo "bližih saradnika";
- uvođenje pojma virtuelnih valuta i povremenih transakcija;
- formiranje stalnog koordinacionog tijela;
- ograničenje plaćanja gotovinom za obveznike Zakona ukoliko prelaze iznos od 30.000,00 KM bez izuzetaka (ranije su bili izuzeti advokati, notari, finansijske institucije i dr.);
- uvođenje dužnosti obveznika za preduzimanje mjera identifikacije i praćenja za obavljanje povremenih transakcija u iznosu od 2.000,00 KM ili više;
- detaljnije odredbe o uvođenju evidencija o prijavama fizičkog

prenosa novca preko granice;

- pooštrenost mjera prilikom neuobičajenih transakcija (npr. ažuriranje i identifikacija podataka o klijentu i njegovom stvarnom vlasniku);
- mogućnost pojednostavljenih mjera identifikacije i praćenja u slučaju kupoprodajnih ugovora za određene kategorije.

Vijeće ministara BiH ima obavezu da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Zakona imenuje delegacije koje predstavljaju BiH u međunarodnim, evropskim i regionalnim tijelima koja donose obavezujuće standarde iz djelokruga Zakona ili nadziru njihovu primjenu, u skladu s ustavnopravnom strukturom BiH (predstavnici BiH, eniteta, kantona i BDBiH), te u skladu sa statutima, pravilnicima i procedurama tih tijela kao i zakonskim nadležnostima.

Smanjenje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u BiH, jačanje prevencije i efikasnija borba protiv organizovanog kriminala, ostvarivanje puta ka EU, ciljevi su koje postavlja primjena Zakona.

Edna Basara

Advokatski pripravnik

edna.basara@sarajliclaw.com

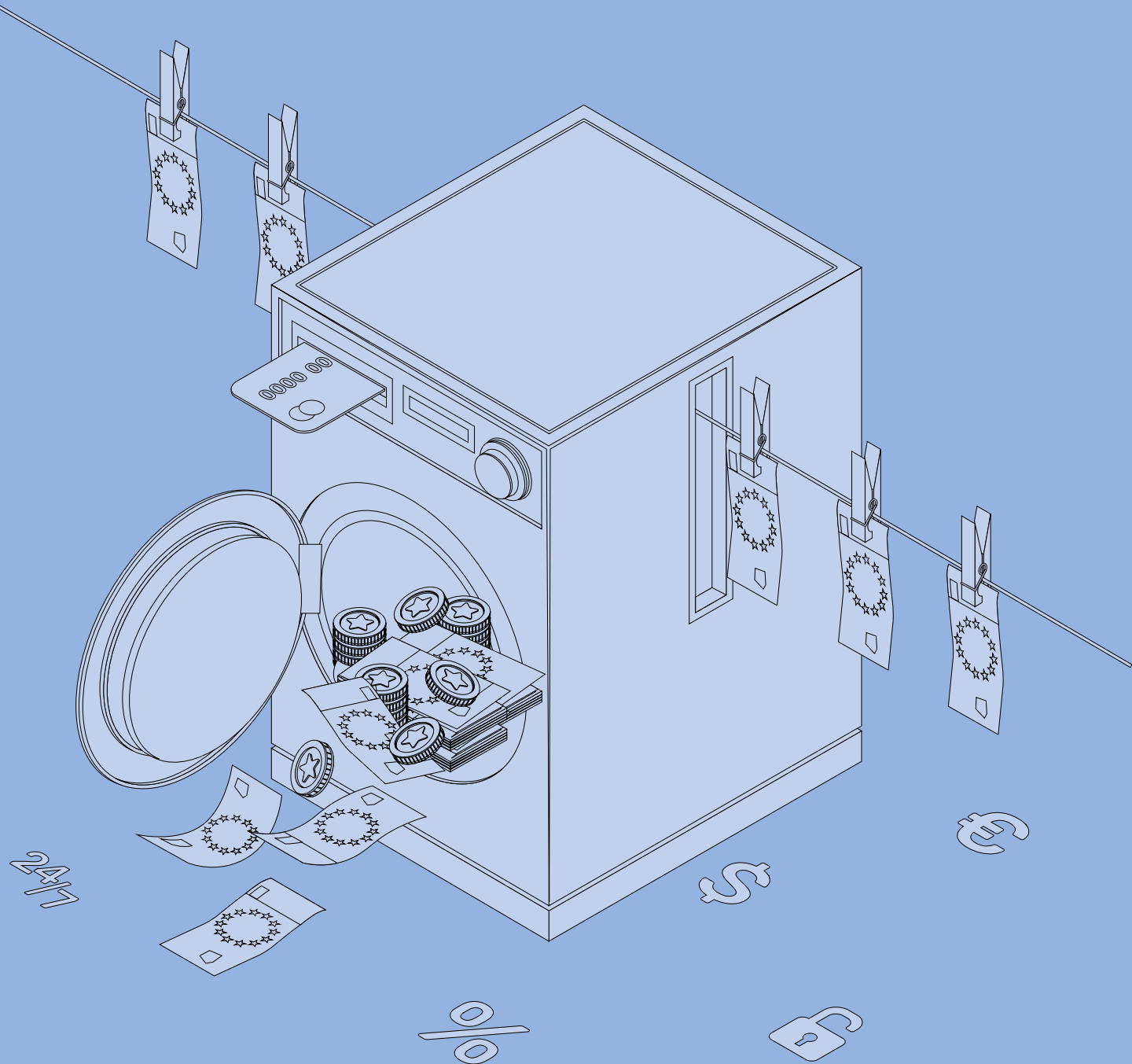
Adnan Sarajlić

Advokat

adnan.sarajlic@sarajliclaw.com

CRNA GORA · BANKARSTVO I FINANSIJE

Implementacija novog Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma

Dana 12.12.2023. godine stupio je na snagu novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, dok su krajem marta, odnosno početkom aprila tekuće godine stupila na snagu i podzakonska akta koja će omogućiti njegovu implementaciju i to: Pravilnik o bližim kriterijumima za izradu smjernica za analizu rizika i smjernica za uspostavljanje sistema upravljanja rizikom od pranja novca i finansiranja terorizma i Pravilnik o bližim uslovima, načinu sprovođenja i obuci za sprovođenje video-elektronske identifikacije klijenta, kao i Pravilnik o načinu dostavljanja podataka, informacija, dokumentacije, obrazloženja i obavještenja finansijsko-obavještajnoj jedinici.

Vasilisa Pejović

Advokat

vasilisa.pejovic@vp.rs

Novina u odnosu na prethodni Zakon ogleda se prevashodno u uslovima za sticanje zvanja ovlašćenog lica i zamjenika ovlašćenog lica, a koji, pored uslova o neosuđivanosti za djelo za koje je propisana kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci, podrazumijevaju:

- 1) završenu obuku;
- 2) položen stručni ispit;
- 3) posjedovanje licence za vršenje poslova ovlašćenog lica za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Obuku za vršenje poslova ovlašćenog lica za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma sprovodi organizator obrazovanja odraslih, dok se stručni ispit polaže pred komisijom koju obrazuje rukovodilac finansijsko – obavještajne jedinice. Izdavanje licence nalazi se takođe u nadležnosti finansijsko – obavještajne jedinice, koja licencu

izdaje na period od pet godina uz mogućnost produženja.

Novine se ogledaju i na proširenje liste obveznika koji se taksativno navode u članu 4 navedenog Zakona, a pored ostalih, obveznicima se smatraju i advokati i notari u slučajevima propisanim navedenim članom.

Novi Zakon za cilj ima usklađivanje sa međunarodnim standardima u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kao i sa standardima Evropske unije (EU), koji će omogućiti da Crna Gora u narednom periodu bude prepoznata kao sigurna destinacija za ulaganje i strane investicije.

Propisane kazne za nepoštovanje, odnosno kršenje Zakona kreću se od 3,000.00 do 20,000.00 eura.

SEVERNA MAKEDONIJA · KULTURA

Novi zakon o zaštiti i promociji makedonskog jezika

Daniela Todorovska

Advokat

daniela.todorovska@vp.rs

Parlament Republike Severne Makedonije usvojio je 26. januara 2024. godine Zakon o upotrebi makedonskog jezika, koji je zamenio prethodni zakon iz 1998. godine.

Zakonom se uređuje upotreba makedonskog jezika, kao službenog jezika na teritoriji Severne Makedonije, i utvrđuje potreba zaštite, promocije i obogaćivanja makedonskog jezika. Zakon sadrži i odredbe o lektorisanju kojima se predviđa da zvanična dokumenta zakonodavne, izvršne i sudske vlasti i organa lokalne samouprave, kao i udžbenici, emisije, štampa, prevodi i drugi tekstovi koji se objavljuju u skladu sa zakonskim odredbama, moraju biti lektorisani na makedonskom jeziku.

Zakonom se propisuje obavezno lektorisanje svih materijala, uz objavljivanje imena lektora, kao i obavezno zapošljavanje lektora u svim

javnim ustanovama, državnim organima i institucijama, školama, izdavačkim kućama i medijima. Očekuje se da će taj zahtev dovesti do povećanog interesovanja za studiranje makedonskog jezika. Ovi lektori moraju položiti ispit za lektora, odnosno steći licencu lektora u skladu sa odredbama Zakona. Licence lektora izdaje Ministarstvo kulture nakon položenog ispita u skladu sa zakonskim odredbama.

Planirano je i osnivanje Inspektorata za nadzor nad primenom zakona.

Novi zakon pruža pravni osnov za donošenje nacionalne strategije za makedonski jezik, a iz njega proističu i inicijative poput stipendiranja studenata četvrte godine srednje škole i studenata osnovnih, master i doktorskih studija, što se smatra značajnim iskorakom u pravcu motivisanja mladih ljudi za učenje makedonskog jezika.

ALBANIJA · KORPORATIVNO I KOMERCIJALNO PRAVO

Igre na sreću u Albaniji - od zabrane do legalizacije

Magdhalini Lena

Advokat

magdhalini.lena@vp.rs

Vlada Albanije je 2018. donela arbitrarnu i hitnu odluku da zabrani sve vrste igara na sreću u ovoj zemlji. Ova odluka izazvala je značajne tenzije između privrednih subjekata, udruženja priređivača igara na sreću i kompanija koje obavljaju ovu delatnost.

Ciljevi države bili su ekonomska dobrobit građana, podsticanje porodičnih vrednosti i rešavanje problema zavisnosti od igara na sreću među stanovništvom. Međutim, petogodišnja zabrana nije zaustavila igre na sreću, već su njihovi priređivači nastavili da ih organizuju ilegalno.

Kako država nije uspjela da se izbori sa protizakonitim igrama na sreću a bila je suočena i sa pritiskom udruženja iz ovog sektora, Savet ministara usvojio je u julu 2023. predlog novog Zakona o igrama na sreću. Ovaj propis upućen je u skupštinsku proceduru 8. februara 2024, a usvojen je i objavljen u službenom glasniku 12. marta 2024. O predlogu zakona nije se ozbiljnije raspravljalo na skupštinskom Odboru za zakonodavstvo, mada je izazvao značajniju diskusiju u Odboru za privredu i finansije.

Stav vlade je da se novim zakonom uređuje rad kladionica, nakon što je priznala da nije bila u stanju da vrši kontrolu nad ilegalnom organizacijom igara na sreću.

Prema novom propisu, kladenje na sportske događaje biće dozvoljeno samo putem interneta, a broj priređivača ovih igara na sreću biće ograničen na deset koje će na osnovu strogih kriterijuma izabrati posebna komisija.

Jedan od najbitnijih argumenata koji je uticao na to da zakon prihvati većina članova odbora izvestilaca, čiji je zadatak da ocene usaglašenost predloženih propisa sa širim pravnim okvirom, bilo je pravilo po kome će godišnji prihodi ostvareni od poreza na igre na sreću po prvi put biti usmereni u namenski državni fond koji će se koristiti za promovisanje sporta u Albaniji.

KOSOVO · UPRAVNO PRAVO

Kosovo usvojilo Zakon o upravnim sporovima

Skupština Kosova usvojila je novi Zakon o upravnim sporovima. Ovim propisom uređuju se načela, pravila i procesnopravni okvir za rešavanje upravnih sporova protiv organa uprave zbog njihovih radnji ili propuštanja radnji u upravnom postupku. Osnovni ciljevi zakona su efikasno donošenje presuda u takvim predmetima i odgovarajuća zakonska zaštita prava stranaka u postupku.

Najnovija verzija ovog zakon razlikuje se od prethodne po više osnova, uključujući sledeće:

- sudovi sada mogu da vode postupak pismenim putem bez fizičkog prisustva stranaka;
- propisan je veći broj pravnih radnji koje mogu dovesti do pokretanja upravnog spora;
- skraćeni su rokovi i donete druge mere sa ciljem povećanja efikasnosti sudova;
- organima uprave zabranjeno je preispitivanje i vraćanje u pređašnje stanje;
- mogućnost preispitivanja i vraćanja u pređašnje stanje ukinuta je drugostepenim sudovima i dostupna samo prvostepenim;
- omogućena je elektronska komunikacija i održavanje ročišta na daljinu kada to okolnosti dozvole;
- posebno je propisana nadležnost sudova da odlučuju o zakonitosti podzakonskih akata koja

usvajaju organi uprave;

- uređeno je pravno načelo prema kome troškove upravnog spora snosi strana čija je odgovornost utvrđena; i
- uređen je postupak izvršenja presuda, uključujući i ovlašćenje sudija da izreknu novčane kazne odgovornim državnim službenicima.

Ovaj zakon stupiće na snagu godinu dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Kosova“, što će omogućiti odgovarajući pripremni period tokom koga će se sudije, advokati i pripadnici drugih pravnih profesija obučiti za njegovu primenu. Ministarstvo pravde i dalje namerava da u toku naredne godine osnuje Upravni sud, i to u sklopu reforme pravosuđa koju sprovodi Vlada Kosova.

Besim Parduži

Advokat

besim.parduzi@vp.rs

Regionalna pokrivenost

VP Srbija

Teodora Drajzera 34,
11000 Beograd
info@vp.rs

VP Bosna i Hercegovina

Maršala Tita 28,
71000 Sarajevo
office.ba@vp.rs
Kontakt osoba
Adnan Sarajlić
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Crna Gora

Hercegovačka 56,
81110 Podgorica
office.mne@vp.rs
Kontakt osoba
Vasilisa Pejović
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Severna Makedonija

Dimitrie Čupovski 22A/1-3,
1000 Skopje
office.mk@vp.rs
Kontakt osoba
Daniela Todorovska
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Albanija

Abdula Frašerija 2/8,
1008 Tirana
office.al@vp.rs
Kontakt osoba
Magdhalini Lena
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Kosovo

Garibaldijeva H13 12,
10000 Priština
office.ks@vp.rs
Kontakt osoba
Besim Parduzi
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom